

Kā pamanīt un apkarot **dez**informāciju

KAS

ir dezinformācija?

KĀ

tā darbojas?

KĀ

man jāreaģē?

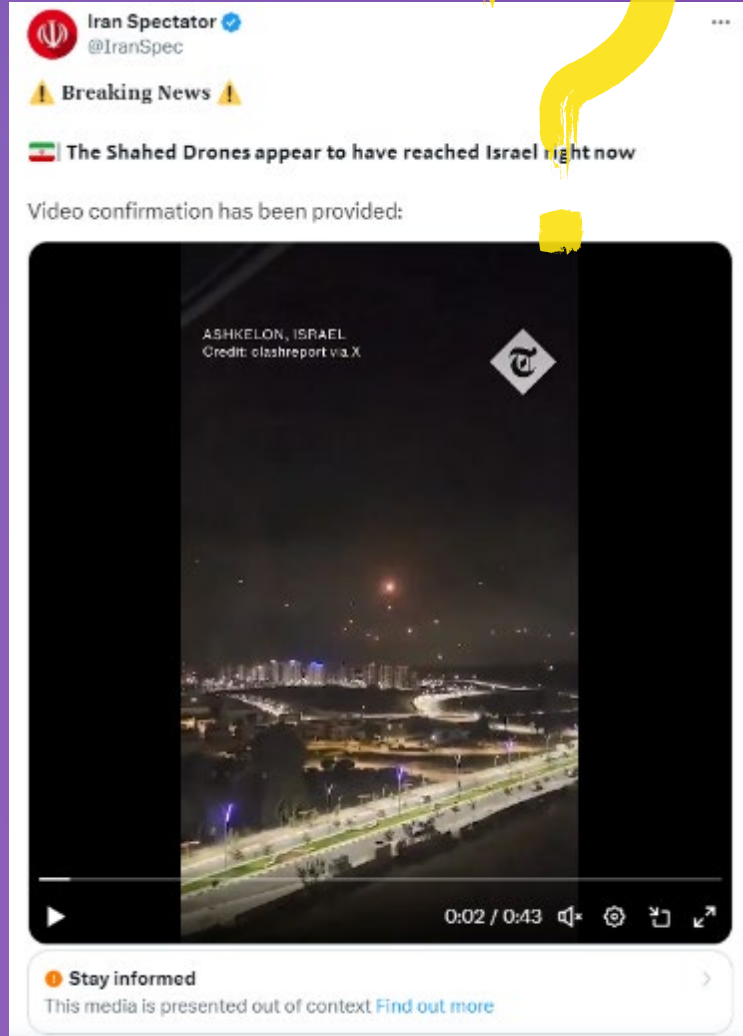

1. DAĻA

Kas ir dezinformācija?

1. daļa. Kas ir dezinformācija?

KĀPĒC lai kāds izplatītu informāciju, kas nav patiesa?

- Jo tas ir *joks* → **Satīra / humors**
- Jo tam *tīc* → **Maldinoša informācija**
- Jo vēlas *maldināt* cilvēkus → **Dezinformācija**

1. daļa. Kas ir dezinformācija?

Pāvests *Balenciaga* jakā

➔ **Humors**

1. daļa. Kas ir dezinformācija?

“Koronavīrusu izraisīja un izplatīja 5G tehnoloģija”

Tiek izmantotas:

- pastāvošās sazvērestības teorijas par 5G tehnoloģijai piedēvēto ietekmi uz veselību
- pandēmijas sākumposmā piedzīvotā nenoteiktība un bailes

Sekas:

- 5G torņu postījumi
- telesakaru pakalpojumu traucējumi
- telesakaru uzņēmumu darbinieku aizskaršana

→ **Maldinoša informācija**

1. daļa. Kas ir dezinformācija?

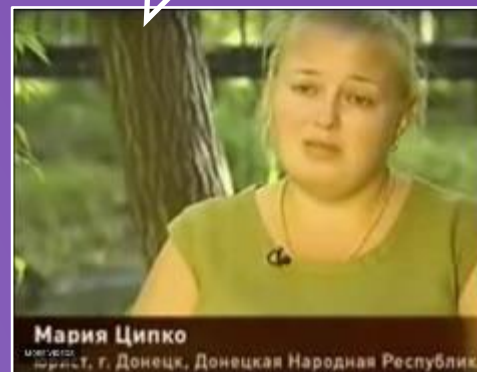
Esmu māte no Odesas Ukrainā.

Esmu Krievijas reliģiska fonda priekšsēdētāja vietniece.

Esmu juriste no Doņeckas Ukrainā.

Esmu Ukrainas pilsētas Harkivas iedzīvotāja.

! Tā pati persona uzdodas par dažādām personām.

→ **Dezinformācija**

2. DAĻA

Kā darbojas dezinformācija?

Dezinformācijas mērķis ne vienmēr ir pārliecināt, bet gan dezorientēt.
Taktikas:

*Es vairs nezinu,
kam ticēt!*

! **Bet kā ar.. jeb tā sauktais vatabautisms**
uzmanības pievēršana nesaistītiem vai attāli saistītiem jautājumiem

! **Izsmiešana**
ņirgāšanās par skeptiski domājošajiem;
sarkasma izmantošana

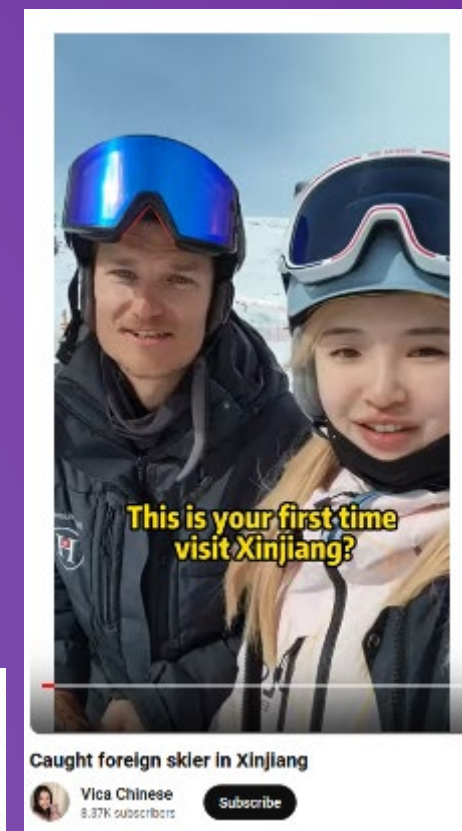
! **“Salmu vīrs”**
citas puses nostājas sagrozīšana un vēršanās pret to

! **Pārplūdināšana ar detaļām**
uzmanības novēršana no galvenā jautājuma

! **Uzbrukums**
skeptiski noskaņoto atbaidīšana, izmantojot agresīvu vai pazemojošu valodu

2. daļa. Kā darbojas dezinformācija?

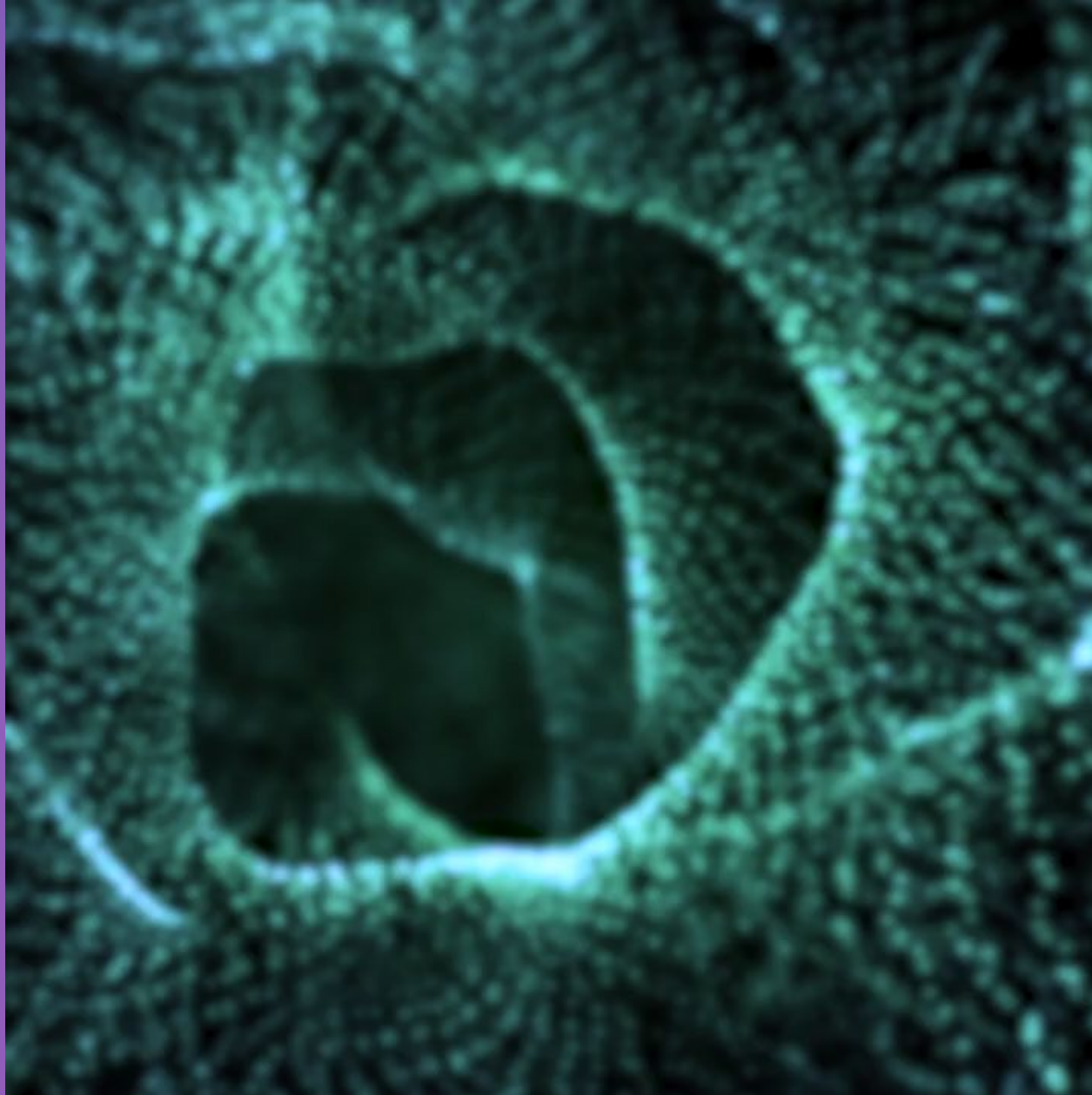
2. daļa. Kā darbojas dezinformācija?

! Dezinformācija ir sastopama ne tikai sociālajos medijos, tā parādās arī tradicionālajos medijos.

2. daļa. Kā darbojas dezinformācija?

3. DAĻA

Kā reaģēt uz dezinformāciju?

Neļaujiet sev iekrist lamatās un reaģēt!

lepauzē
jiet

Apdom
ājiet

Šaubu gadījumā pārbaudiet

✓ Saturs

Vai nosaukums un saturs atbilst? Vai saturs ir loģisks?

✓ Medijs / URL

Vai tas ir ticams?
Vai tas ir tas, par ko uzdots?

✓ Autors

vai autors ir uzticams/kvalificēts ?

✓ Datums

Kad tas tika publicēts?

✓ Attēls

Vai attēlā faktiski ir redzams tas, par ko ir stāsts?

✓ Citi avoti

Vai par šo pašu ziņu runā arī citi avoti? Kuri?

Apzinieties savus aizspriedumus!

Padomājiet, pirms kopīgojat kādu ierakstu

Kā **JŪS** varat palīdzēt apkarot dezinformāciju?

Neticiet visam, ko dzirdat

✓ padomājiet kritiski, pārbaudiet avotus un atcerieties pirms reaģēšanas iepauzēt un apdomāt

Vairojiet izpratni

✓ dalieties ar to, ko esat iemācījušies, ar draugiem un ģimenes locekļiem, BET

Nekauniniet cilvēkus

✓ izrādiet empātiju un centieties saprast cilvēkus, kuri tic dezinformācijai. Konfrontācija reti kad pārlicina cilvēkus!

Faktu pārbaudītāji

- Starptautiskais fakto pārbaudes tīkls (*IFCN*) nodrošina to fakto pārbaudes organizāciju sarakstu, kuras ir apņēmušās ievērot *IFCN* Principu kodeksu
- Eiropas Fakto ātras pārbaudes standartu tīkls [*European Fact-Checking Standards Network*]
- Meklējiet tiešsaistē fakto pārbaudes par tematu vai personu ar Google fakto pārbaudes pārlūku
- Dezinformāciju atmasko vietne [EUvsDisinfo.eu](https://euvsdisinfo.eu)
- EDMO (Eiropas Digitālo mediju observatorija) uzrauga dezinformāciju un reaģē uz to ar savu ES centru starpniecību

Valstu faktu pārbaudes resursi

AUSTRIJA un VĀCIJA

[GADMO](#)

BEĻĢIJA un NĪDERLANDE

[BENEDMO](#)

BEĻĢIJA un LUKSEMBURGA

[EDMO BELUX](#)

BULGĀRIJA UN RUMĀNIJA

[BROD](#)

HORVĀTIJA un SLOVĒNIJA

[ADMO](#)

KIPRA, GRIEĶIJA un MALTA

[MEDDMO](#)

ČEHIJA, SLOVĀKIJA un
POLIJA

[CEDMO](#)

DĀNIJA, SOMIJA un ZVIEDRIJA

[NORDIS](#)

IGAUNIJA, LATVIJA un LIETUVA

[BECID](#)

FRANCIJA

[DE FACTO](#)

UNGĀRIJA

[HDMO](#)

ĪRIJA

[EDMO Ireland](#)

ITĀLIJA

[IDMO](#)

PORTUGĀLE un SPĀNIJA

[Iberifier](#)

Sadarbojas ar sociālo mediju platformām

(piemēram, lai līdz minimumam samazinātu nepatiesas vai kaitīgas informācijas izplatīšanos un aizsargātu lietotājus)

Strādā kopā ar partneriem

(piemēram, ES valstīm un citām valstīm, kā arī starptautiskām organizācijām)

Veicina informācijas pieejamību

(piemēram, atbalstot medijpratību, neatkarīgus medijus un faktu pārbaudītājus)

Palielina izpratni un informē

(piemēram, piedāvājot uzticamu informāciju, atklājot dezinformāciju un to novēršot)

4. DAĞA Prakse

Sadalieties grupās

Saņemiet pētāmo gadījumu
un uzdevumus

Sagatavojiet prezentāciju

©Freepik

©Freepik

©Freepik

Pārbaudiet, ko esat iemācījušies! Spēles.

Slikto ziņu spēle

(pieejama vairākās valodās, piemērota no 14 gadu vecuma) – jūsu loma ir persona, kas izplata maldinošu informāciju tiešsaistē

Slikto ziņu spēle bērniem

(pieejama šaurākā valodu klāstā, piemērota no 8 gadu vecuma)

Kaku parks

(pieejama angļu, franču, nīderlandiešu un krievu valodā; piemērota no 15 gadu vecuma) – jums tiek dots uzdevums ar ierastām dezinformācijas metodēm noskaņot pārējos pret ieceri veidot parku

Avoti

- Ilustrācijas: upklyak, *Freepik* (slaidi Nr. 1,2,3,7,9,10,15,16,18,19,20,22,23,24)
 - 4. slaidis:
 - sociālo mediju ieraksts par tikšanos starp Olīviju Rodrigo un Sabrīnu Kārpenteri: <https://twitter.com/PopBase/status/1521984278057218050?lang=en>
 - video par “dzelzs kupola” aktivizēšanu: (3) *Iran Spectator* vietnē X: “
-

